

وقتی سردار خیر فاتح قلب‌ها شد

به مناسبت سالروز شهادت محمد ابراهیم همت، خاطرات خانواده و هم‌زمانش را مرور کردیم

۲۲

مردی به گستره اقیانوس

سیره علمی و عملی زنده یاد سیدهادی خسروشاهی، در آیینۀ ۴ روایت

۲۳

سریال‌هایی برای دوران اومیکرون

مجموعه‌های داستانی از هر ژانر که دیدنشان یک اتفاق است

۲۴

هفت‌شهری فرهنگ

تکمیل رشته طراحی

«لامینور» توقیف نیست و احتمالاً عید فطر اکران می شود

تعجیل جنجال آفرین

عجله شورای صنفی نمایش در اعلام فیلم‌های اکران نوروزی بحران آفرید

سینما	یاور یگانه
	<i>روزنامه‌نگار</i>

روز یکشنبه که خط خوردن فیلم «لامینور» آخرین ساخته داریوش مهرجویی، از اکران نوروزی قطعی شد، می‌شد حدس زد که کارگردان «هامون» به این مسئله بی تفاوت نخواهد ماند و به حذف فیلمش واکنش نشان می‌دهد. همان یکشنبه شب، ویدئویی از مهرجویی در فضای مجازی منتشر شد که نشان می‌داد این کارگردان باسابقه و استخوان خردکرده چقدر از بابت کنار گذاشتن فیلمش عصبانی و آزرده شده است. کسانی که مسبب به‌وجود آمدن این وضع هستند حتماً پیش خودشان خیال می‌کردند که مهرجویی ۸۲ساله کم‌حوصله‌تر از آن است که بخواهد سر حذف فیلمش قیل‌وقال کند و آنها را به دردرس بیندازد. اما این تخمین غلط می‌تواند به‌دلیل شناخت نداشتن از شخصیت مهرجویی باشد. مهرجویی نه فقط به اتفاقاتی که برای فیلم‌هایش می‌افتد بی‌اعتنا نیست، بلکه حتی معمولاً به مسائل و پدیده‌های اجتماعی هم واکنش نشان می‌دهد. هنوز فراموش نکرده‌ایم سر قضیه قصور پزشکی در پرونده کیارستمی، مهرجویی حسایی برآشفت و حرف‌های تند و خشمناکی را بر زبان آورد.

دلیل دیگر این تخمین غلط، دست کم گرفتن میزان همدلی‌ای است که در شبکه‌های اجتماعی به ویدئوی مهرجویی نشان داده شد و هنوز هم ادامه دارد. مهرجویی یکی از کارگردانان بسیار محبوب سینمای ایران است و حرف‌هایش از تأثیر اجتماعی برخوردار است و طبیعتاً خشم و ناراحتی او می‌تواند ناراحتی و آزرده‌گی آدم‌های زیادی را به‌دنبال داشته باشد. اما آیا لازم بود

«لامینور» و مهرجویی کارشان به اینجا بکشد؟ آیا نمی‌شد در جریان اعلام فیلم‌های اکران نوروزی مدیریت بهتری انجام شود که چنین وضعی ایجاد نشود؟ علت اصلی بحرانی که سر اکران شدن یا نشدن «لامینور» به‌وجود آمده چیست؟

تعجیل و ناهماهنگی

در حالی که پس از جشنواره فیلم فجر همه منتظر بودند که بدانند چه فیلم‌هایی در نوروز ۱۴۰۱ به روی پرده می‌رود، روز ۱۲سفند مرتضی شایسته، سخنگوی شورای صنفی نمایش، خبر از اکران ۱۹فیلم داد که «لامینور» یکی از آنها بود. اگر شورای صنفی نمایش در اعلام نام فیلم‌های اکران نوروز تعجیل نمی‌کرد و هماهنگ‌تر با سازمان سینمایی عمل می‌کرد، الان کار به اینجا نمی‌رسید که مهرجویی این چنین برآشوبد و به واسطه ناراحتی او افراد دیگر هم ناراحت شوند.

اکران نوروز همیشه اکران حساسی است و شورای صنفی نمایش برای اعلام اسامی فیلم‌های اکران سال نو با سازمان سینمایی تعامل می‌کند. قاعدتاً اگر شورای صنفی می‌توانست درباره اکران نوروزی به تنهایی تصمیم بگیرد، همان اقلیمی که اوایل اسفند

واکنش رامید جوان

رامید جوان با انتشار ویدئوی مهرجویی در صفحه اینستاگرامش نوشت: «ما سال‌ها و شاید دهه‌ها به آقای داریوش مهرجویی نگاه کردیم. از فیلم‌هایش و خودش یاد گرفتیم. او بزرگ سینمای ماست. این حال او، یعنی اندوه عمومی سینماگران ایرانی، این حال او یعنی تزیق ناامیدی به اهل هنر و تمام کسانی که دلی در سینه دارند و بابت ناراحتی کارگردان بی‌نظیر سینمای ما، غصه می‌خورند. چه کنیم با زخم‌های شما، استاد مهرجویی؟ غمگینیم برایتان.» همچنین، شورای مرکزی کانون کارگردانان سینمای ایران نیز بیانیه‌ای در این باره منتشر کرد. در بخشی از این بیانیه آمده: «کانون کارگردانان سینمای ایران از آقای خزاعی ریاست محترم سازمان سینمایی که پیگیر حل‌ا این مشکل است، می‌خواهد قبل از اقدام استاد مهرجویی به تحسن در وزارت ارشاد، پروانه نمایش فیلم سینمایی «لامینور» را تمدید کرده و بدعت‌بازبینی مجدد دیگر فیلم‌های سینمایی دارای پروانه نمایش را نیز پایان دهند.»

اعلام شدند و «لامینور» هم یکی از آنها بود، بدون هیچ مشکلی راهی اکران می‌شدند. اما وضعیتی که پیش آمده نشان می‌دهد که حداقل در بحث اکران نوروز به جز شوروی صنفی نمایش، خبر باید نظرات سازمان سینمایی هم را درنظر گرفته شود و به‌طور مستقل نمی‌تواند در این زمینه تصمیم‌گیری کند. محمدرضا فرجی، مدیرکل دفتر نظارت بر عرضه و نمایش فیلم سازمان سینمایی، چند روز بعد از صحبت‌های شایسته از انقضای پروانه نمایش «لامینور» خبر داد. به‌گفته‌وی، پروانه نمایش «لامینور» ۲ سال پیش صادر شده و دیگر اعتبار ندارد و تهیه‌کننده فیلم، یعنی رضا درمیشیان، باید زودتر درخواست پروانه مجدد می‌داده است. درمیشیان در جواب این صحبت فرجی اعلام کرد: «برخلاف اظهارات نادرست در خصوص عدم‌روااست تمدید پروانه نمایش «لامینور»، این درخواست از سه ماه پیش به سازمان سینمایی ارائه شده و هیچ‌گونه تأخیری صورت نگرفته و باتوجه به سه بار بازبینی مجدد فیلم در یک هفته اخیر و بازبینی فیلم توسط جناب وزیر و ریاست سازمان سینمایی در انتظار تمدید پروانه نمایش هستیم.» پس دلیل حذف «لامینور» را اکران عید، پروانه نمایش نداشتن آن نبوده است. پس چه علتی

مکت

داشته؟ بعد از کنار گذاشتن «لامینور» از اکران نوروز، یکی از علل این تصمیم هم‌زمانی اکران این فیلم با شب‌های قدر عنوان شد. «لامینور» فیلمی موزیکال است، به این معنی که موسیقی در آن مثل فیلم «سننوری» نقش دارد و اکران آن در شب‌های قدر صورت خوشی نداشته است.

به‌نظر می‌رسد عنوان کردن این موضوع بیشتر توجهی برای حذف فیلم مهرجویی است، و گر نه سینماها در شب‌های قدر تعطیل هستند و حتی می‌شد اکران «لامینور» در شب‌های قدر یکی، دویزی بیشتر از سایر فیلم‌ها به تعویق بیفتد. شواهد و قرائن حاکی است که همان تعجیل اولیه در اعلام اسامی فیلم‌های اکران نوروزی علت اصلی وضع ایجاد شده است. وقتی «لامینور» از اکران کنار گذاشته شد می‌شد حدس زد که این فیلم هم به سرنویست «سننوری» دچار شود و هرگز رنگ پرده را نبینند و بعد از مدتی به شکل قاچاق سر از فضای مجازی درآورد. اما حبیب ایل‌بیگی، معاون نظارت و ارزشیابی سازمان سینمایی، در اظهارنظری این مسئله را منتفی دانست و گفت: «آقای مهرجویی از بزرگان و پیشکسوتان سینماست و برای همه ما قابل احترام است. درخصوص فیلم «لامینور» هم بارها به تهیه‌کننده فیلم گفته‌ایم که فیلم مشکلی برای پروانه نمایش ندارد و مسیر اکران آن باز است؛ دلیل این بیاهو و حواشسی را نمی‌فهمیم. فیلم فقط در جدول اکران نوروز نیست.»

حالا پیش‌نهاده اکران عید فطر ی‌ا هر زمانی که تهیه‌کننده «لامینور» مایل باشد، مطرح شده است. با این حال، مهرجویی که از کنار گذاشتن فیلمش خیلی ناراحت شده، در ویدئویی که منتشر کرده گفته در اعتراض به این مسئله به همراه دستیارانش در وزارت ارشاد تحصن خواهد کرد.

تخصصی گروه‌های جدید به این نتیجه رسیدیم که طبعاً گروه اقتصاد کلان متفاوت از بازار تجارت است و بازار تجارت متفاوت از صنعت معدن و تجارت است، صنعت معدن متفاوت از بانک و بیمه است و بانک و بیمه متفاوت از بورس است. در حوزه فرهنگ نیز همین وضعیت را داریم. اقدامی که صورت گرفته، ایجاد گروه‌های تخصصی است.

وی در پایان تغییرات صورت گرفته در شبکه خبر را ادغام‌نداستن و درباره آن توضیح داد: این تغییرات صورت گرفته اقدامی در جهت هم‌افزایی است و این بخش‌ها از ظرفیت بیشتری برخوردار شدند؛ بنابراین در چارچوب طراحی که صورت گرفته، گام به‌گام این فرایند در حال اتفاق افتادن است و طبعاً شکل هم‌افزایی در نیروها، هم‌افزایی در امکانات و حذف موازی کاری‌های غیرضروری، تاکنون عملی شده است و این اقدام در چارچوب ساختار و تشکیلات محتوایی هم تسری پیدا خواهد کرد.

۷ میلیون نفر در سال ۱۴۰۰ به سینما رفتند

به‌گفته مدیرعامل مؤسسه سینما شهر، فروش فیلم‌های سینمایی در سال ۱۴۰۰، ۱۵۸میلیارد تومان بود و در طول سال ۷میلیون نفر به سینما رفتند، هاشم میرزاخانی که به تازگی به‌عنوان مدیرعامل مؤسسه سینما شهر منصوب شده در مراسم قدردانی از سازندگان سالن‌های سینما در کشور که در محل موزه سینما برگزار شد، گزارشی از ضربه عجیب و غریب کرونا به وضعیت اکران سینماها ارائه کرد.

میرزاخانی خاطر نشان کرد: وقتی به‌رقم فروش سینماهای استان‌های بزرگ کشور به غیر از تهران نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که تعداد کمی به سینمارفته‌اند و باید برای رونق سینما در این استان‌ها فکری کرد. این افت به نوعی فاجعه است و بیش از ۴۹درصد فروش ما در سینماها توسط تهران بوده و ما باید برای هر استان بنا به فرهنگ و سلیقه شان برنامه‌ریزی جداگانه‌ای داشته باشیم.

■ ■ ■

خانه سینما تعطیل می‌شود؟

بخش‌هایی از مصوبه هیات وزیران برای تأسیس انجمن‌های صنفی هنرمندان در وزارت باطل شد. به گزارش هنر آنلاین، دیوان عدالت اداری بخش اعظم مصوبه تأسیس انجمن‌های صنفی کارگری برای هنرمندان را باطل کرد. بر اساس رای هیات عمومی این دیوان، بندهای یک، ۲ و ۳ این مصوبه که آبان‌ماه ۹۸در هیات وزیران تصویب شده بود و به هنرمندان اجازه می‌داد

مطابق دادنامه منتشر شده دیوان عدالت اداری، به علت آن که شروط اسلام، ایمان و نفاق (امین بودن) برای اعضای انجمن‌های صنفی تخصصی و همچنین کانون فراگیر سراسری انجمن‌های صنفی فرهنگ، هنر و رسانه ذکر نشده، ۲ بند از این مصوبه را باطل اعلام کرده است.

■ ■ ■

کتابخانه‌های عمومی و نهضت کتابخوانی اگر چه در برخی تعاریف سنتی یا حتی جدید، کتابخانه را مجموعه‌ای از اطلاعات و خدمات اطلاعاتی دانسته‌اند که یک نهاد عمومی یا خصوصی یا شخصی آن را اداره می‌کند (کتابخانه به‌عنوان مجموعه‌ای از کتاب‌ها)، اما مهم‌تر سن و ویژگی کتابخانه «عمومی بودن» آن است. وصف «عمومیت» مهم‌ترین نقطه تلاقی «کتاب» با «جامعه» است که در ذیل خود مفاهیم اجتماعی بسیاری را به بار می‌آورد؛ محیط زیست، اندیشه جمعی، نیاز اجتماعی، تاریخ فرهنگ‌ها و اقوام، مشکلات اجتماعی، معماری فرهنگی، کسب‌وکار و اقتصاد، زبان و رابطه، گروه‌های خاص، دانش‌گاه، هنر و ادبیات، خدمات فرهنگی و آموزشی، گروه‌های سنی و… همه این خصایص، کتابخانه عمومی را در قامت یک مرجع فرهنگی جلوه می‌کند که کارکردهای آموزشی، اطلاع‌رسانی، فرهنگی و اقتصادی فراوان دارد. فضای کتابخانه، در این تعریف، محلی برای ایجاد روابط فرهنگی میان گروه‌های تنگبند و متوسط است که مجموعاً تشکیل دهنده «سرمایه اجتماعی» است. با وجود این، آیا جای آن ندارد برسیم؛ در سال‌های گذشته چقدر از ظرفیّت بی‌نظیر کتابخانه‌های عمومی، به‌عنوان نقطه اتصال مردم با تحقق شعار «نهضت کتابخوانی» بهره‌رده‌ایم؟!

■ ■ ■

انتقاد از حضور سودجویان در سینما

مسعود جعفری جوزانی از شیوه حضور سرمایه‌گذاران در سینما و شبسکه نمایش خانگی انتقاد کرد. کارگردان شیر سنگی که امسال داور جشنواره هم بود به مهر گفت: همین امسال وضعیت فیلم‌های جشنواره فجر را دیدیم؛ این وضعیت امروز سینمای ماست اما رابه دست یک مشت آدم سودجو سپرده‌اند که خودشان آنها را درست کرده‌اند! اکثر سرمایه‌گذارها حالا تعیین‌کننده‌اند. زمانی ما یک تلویزیون داشتیم و یک وزارت ارشاد؛ هر کدام خواسته‌هایشان را می‌گفتند و نهایتاً در بسک جایی با آنها به توافق می‌رسیدیم و فیلمی می‌ساختیم. اما امروز ما را به یک مشت زالوصفت وانگذاشته‌اند. رقم‌برای یکی از اینها سریالی را بسازم، برای پای قرارداد رسیدیم تا گهاتی گفتند اینجا داستان تغییر شده و یکی از دوستان نامش را هم معرفی کرد که درسرال بازی کند! جوزانی اضافه کرد: نه عقیده من ما چنین به نام بخش خصوصی در سینما و سرپال‌سازی ایران نداریم. این‌ها همه دروغ است.

یادداشت

کتابخوانی به‌منابۀ نهضت

ادامه‌از در این محفل، که به‌طور صفحه‌اول منظم برگزار می‌شد، در کنار

مطالعه و بحث پیرامون کتاب‌ها، مسائل اعتقادی و موضوعات سیاسی هم طرح می‌شد که باب ورود جوانان مسلمان به میان مبارزه عملی بود.

گریز از فضای بسته زندان شاه بر پال کتاب در دوران حاکمیت محمدرضا پهلوی، تقابل گروه‌های مختلف «فکری- ایدئمی» در زندان‌های سیاسی مشهود بود و کتاب، یکی از وجوه تمایز این گرایش‌ها محسوب می‌شد. در چنین شرایطی، زندانیان سیاسی در تلاوم فضای مبارزاتی، دست به مبارزات فرهنگی می‌زدند؛ چنان‌که در بند زندان اوین، زندانیان سیاسی ۲ کتابخانه مذهبی و غیرمذهبی راه‌اندازی کرده و نهضت کتابخوانی از سوی مبارزان مسلمان و با محوریت آثاری از علامه طباطبایی، استاد مطهری و شهید محمدباقر صدر ادامه داشت. راه‌اندازی گروه‌های مطالعاتی در زندان، که اغلب مخفیانه و به دور از چشم‌ان زندانیان شکل می‌گرفت، راهی مناسب به‌منظور فرار از فضای بسته و خشک زندان بود. به‌علاوه، موجب می‌شد گروه‌های مبارز از گزند اندیشه‌های چپ محفوظ بمانند. در آن فضای سخت و سنگین، در پس میله‌های زندان شاه و در محاصره زندانیان چپ، نهضت کتابخوانی، کانال فرار از کریدورهای بسته و تاریک زندان بود.

کتاب: حلقه واسط مبارزه تشکیلاتی

گسترش هسته‌های تشکیلاتی یکی دیگر از کارویژه‌های کتاب و کتابخوانی بود. نمایشگاه‌های کتابی که عمدتاً در مساجد و اماکن مذهبی دایر می‌شد، خودبه‌خود، به‌محلی برای نشر افکار و معارف مبارزاتی بدل شد. از این رو، رسیدن کتاب به شهرها و روستاهای دورافتاده، زمینه هرچه بیشتر تبیین معارف انقلابی را فراهم آورد و هسته‌های مبارزاتی را تقویت کرد. پیگیری و برپایی این نمایشگاه‌ها خود به‌عنوان یک کار سیاسی و تشکیلاتی تلقی می‌شد. فعالیت افراد در این راستا آنها را به شبکه‌های مبارزاتی وصل می‌کرد و کتاب حلقه واسط این زنجیره تشکیلاتی بود. نهضت کتابخوانی، عامل بالندگی اندیشه است. این رسالت مهم در دوران نهضت اسلامی بر عهده روحانیون مبارزی بود که اهمیت کتاب را درک کرده بودند؛ شخصیت‌های کم‌نظیری چون آیت‌الله مطهری، آیت‌الله بهشتی، آیت‌الله خامنه‌ای و آیت‌الله هاشمی‌نژاد بر چمدان این جریان بودند. آنان به خوبی می‌دانستند برای گام‌نهادن در مسیر مبارزه، ابتدا باید پایه‌های اندیشه را مستحکم ساخت. در همین جلسات مطالعاتی بود که تئوری مبارزه نهادینه شد و ایدئولوژی مبارزه شکل گرفت.

کتابخوانی: شاخص ویژه هویت فرهنگی انقلاب
کتابخوانی از شاخص‌هایی بود که هویت فرهنگی انقلاب در آن متبلور شد. به‌عبارت دیگر، حجم عظیمی از تبدلات کتاب‌محور در سال‌های منتهی به پیروزی انقلاب، یکی از شکفت‌ترین نشانه‌های فرهنگ انقلابیون بود؛ به‌طوری‌که فعالان امر، موج کتابخوانی گروه‌های مبارز جامعه در آن سال‌ها را بی‌سابقه و تکرارنشدنی می‌دانند.

کتابخانه‌های عمومی و نهضت کتابخوانی
اگر چه در برخی تعاریف سنتی یا حتی جدید، کتابخانه را مجموعه‌ای از اطلاعات و خدمات اطلاعاتی دانسته‌اند که یک نهاد عمومی یا خصوصی یا شخصی آن را اداره می‌کند (کتابخانه به‌عنوان مجموعه‌ای از کتاب‌ها)، اما مهم‌تر سن و ویژگی کتابخانه «عمومی بودن» آن است. وصف «عمومیت» مهم‌ترین نقطه تلاقی «کتاب» با «جامعه» است که در ذیل خود مفاهیم اجتماعی بسیاری را به بار می‌آورد؛ محیط زیست، اندیشه جمعی، نیاز اجتماعی، تاریخ فرهنگ‌ها و اقوام، مشکلات اجتماعی، معماری فرهنگی، کسب‌وکار و اقتصاد، زبان و رابطه، گروه‌های خاص، دانش‌گاه، هنر و ادبیات، خدمات فرهنگی و آموزشی، گروه‌های سنی و… همه این خصایص، کتابخانه عمومی را در قامت یک مرجع فرهنگی جلوه می‌کند که کارکردهای آموزشی، اطلاع‌رسانی، فرهنگی و اقتصادی فراوان دارد. فضای کتابخانه، در این تعریف، محلی برای ایجاد روابط فرهنگی میان گروه‌های تنگبند و متوسط است که مجموعاً تشکیل دهنده «سرمایه اجتماعی» است. با وجود این، آیا جای آن ندارد برسیم؛ در سال‌های گذشته چقدر از ظرفیّت بی‌نظیر کتابخانه‌های عمومی، به‌عنوان نقطه اتصال مردم با تحقق شعار «نهضت کتابخوانی» بهره‌رده‌ایم؟!

سخن پایانی

آنچه ذکر شد، تنها گوشه‌ای از ثمرات و برکات «نهضت کتابخوانی» در دوران «نهضت اسلامی» بود؛ نهضتی که شوربختانه امروز و بعد از گذشت بیش از ۴ دهه از پیروزی انقلاب اسلامی، کمتر مورد توجه نخبگان علمی، فرهنگی و سیاسی کشور قرار گرفته‌است؛ مقله‌ل‌های که به‌ر مهر معظم انقلاب اسلامی نیز- که خود از بانیان و جلوداران توجه به کتاب و کتابخوانی هستند- بر ضرورت شکل‌گیری آن تأکید و تصریح دارند و می‌فرمایند: «... من این را باز هم تأکید می‌کنم؛ شما احتیاج دارید بخوانید؛ احتیاج دارید بدانید... شما نهضت کتابخوانی باید راه بیندازید؛ واقعا کتاب بخوانید؛ مطالعه کنید... شما خودتان، هیأت‌اندا هیئت‌موزرتان، بچه‌های پیشکسوتان بنشینند؛ فهرست مطالعاتی و برنامه مطالعاتی برای جاهای مختلف، قشرهای مختلف برنامده‌ریزی کنند، طرح‌حسی کنند و تعریف کنند، و مانند این کارها. این خیلی چیز لازمی است...» شکل‌گیری «نهضت کتابخوانی» فرآیندی جمعی است و نیازمند همراهی تمام نهادهای فرهنگی، نخبگان، دست‌اندرکاران و همراهی جامعه علمی کشور است. این نهضت در صورت شکل‌گیری، تلاوم و استمرار می‌تواند منشأ آثار و برکات بسیاری باشد که مهم‌ترین آن بالندگی عقلانی جامعه است.